MALMÖ TINGSRÄTT
Avdelning 3
Enhet 304T

DOM
2019-11-18
Meddelad i
Malmö

Mål nr
T 11646-17

PARTER

Kärande
Diskrimineringsombudsmannen
Box 3045
103 64 Stockholm

Ombud: Julia DeMarinis Giddings och Anna Rosenmüller Nordlander
Diskrimineringsombudsmannen
Box 4057
169 04 Solna

Svarande
Runstyckets Förskola AB, 556451-8081
Husie Kyrkoväg 96
212 38 Malmö

Ställföreträdare: G.G.
Runstyckets förskola
Husie Kyrkoväg 96
212 38 Malmö

Ombud: Advokat Michael Melin
Advokaterna Melin & Fagerberg i Göteborg AB
Packhusplatsen 3
411 13 Göteborg

DOMSLUT

1. Runstyckets Förskola AB ska till var och en av A.A. B.A. och C.A. betala diskrimineringsersättning med 20 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:365) från den 17 januari 2018 till dess full betalning sker.

2. Diskrimineringsombudsmannen ska ersätta Runstyckets Förskola AB för dess rättegångskostnad med 504 873 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker. Av beloppet avser 443 507 kr ombudsarvode.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 265 201 22 Malmö	Kalendegatan 1	040-35 30 00 **E-post**: malmo.tingsratt@dom.se www malmotingsratt.domstol.se	040-611 43 10	måndag – fredag 09:00–16:00

BAKGRUND

A.A. född år 2009, har diagnosen högfungerande autism vilket utgör en funktionsnedsättning. A.A. har gått på Runstycket Förskola AB (Runstycket) sedan 2011, först i förskola och därefter i förskoleklass. I både förskolan och förskoleklassen har han gått tillsammans med barn utan funktionsnedsättningar. På grund av sin autism har A.A. behov av vuxenstöd och stödinstrument såväl i utbildningssituationer som i sociala situationer. Detta stödbehov tillgodosågs i huvudsak av en och samma stödperson under hans första år på Runstycket, barnskötaren D.D.

I samband med att A.A. började årskurs 1 på Runstycket i augusti 2016 valde A.A. s föräldrar, B.A. och C.A. att hålla A.A. hemma från skolan efter fyra dagar. Parterna är oense om hur skolgången fungerade under dessa dagar.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Diskrimineringsombudsmannen (DO)

DO har yrkat att Runstycket ska förpliktas att betala ersättning

a) för *direkt diskriminering* till A.A. , B.A. och C.A. med 30 000 kr vardera och
b) för *diskriminering genom bristande tillgänglighet* till A.A. med 150 000 kr samt till B.A. och C.A. med 50 000 kr vardera.

DO har yrkat ränta på beloppen enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för delgivning av stämning – den 17 januari 2018 – till dess full betalning sker.

Runstycket

Runstycket har bestritt käromålet i dess helhet. Inget belopp har vitsordats som skäligt i och för sig. Sättet att beräkna ränta har vitsordats.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDERNA FÖR PARTERNAS TALAN

Diskrimineringsombudsmannen

Direkt diskriminering

Runstycket har under perioden mars till augusti 2016, av skäl som har samband med **A.A.** s fönktionsnedsättning (högföngerande autism), agerat för att fönnå familjen A. att byta skola. Detta har skett genom att skolan ifrågasatt **A.A.** s lämplighet för ordinarie gmndskoleutbildning och genom att skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot **A.A.** och ge honom erforderligt stöd. Detta har bland annat tagit sig utt1yck i att **D.D.** sagts upp utan att Runstycket kunnat ge besked till familjen A. om vilket stöd som skulle komma i hennes ställe. Runstyckets agerande har medfört osäkerhet, olägenheter och obehag för familjen A.

Runstycket har härigenom, av skäl som har samband med **A.A.** s fönktions-nedsättning, missgynnat **A.A.** och hans föräldrar genom att behandla dem sämre än andra familjer behandlas eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation.

Detta innebär att Runstycket har utsatt **A.A.** , **B.A.** och C.A. för direkt diskriminering i strid med 2 kap. 5 § jämfö1i med 1 kap. 4 § punkten 1 diskrimineringslagen. Runstycket ska därför betala diskrimineringsersättning till A.A. , B.A. och C.A. för den kränkning som diskrimineringen har inneburit enligt 5 kap. 1 § samma lag.

Diskriminering genom bristande tillgänglighet

Runstycket har under perioden april 2016 till april 2017 missgynnat **A.A.** , **B.A.** och **C.A.** genom att underlåta att vidta skäliga stödåtgärder för att **A.A.** , som har fönktionsnedsättningen autism, skulle försättas i en jämförbar situation med elever utan hans fönktionsnedsättning. Runstycket har genom denna underlåtenhet orsakat familjen A. olägenheter och obehag samt försvårat A.A. s skolgång.

Den bristande tillgängligheten avser två moment. Det föreligger brister dels som avser skolans förberedelser inför **A.A:s** skolstart, dels som avser själva skolstaiien och som fortlöpt under den tid som **A.A.** vai·it inskriven som elev vid Runstycket.

Runstycket hai· inte vidtagit tilh-äckliga åtgärder efter uppsägningen av **D.D.** för att tillgodose **A.A:** S behov av stöd anpassat efter just hans funktionsnedsättning. Underlåtenheten har bestått i följande:

- skolan har inte vidtagit inskolningsåtgärder eller adekvata förberedelseåtgärder för A.A. ,
- skolan hai· satt in stöd sammansatt av ett flertal individer, vilket inneburit för många byten för att A.A. , med sin funktionsnedsättning, skulle kunna klara av en skoldag,
- de personer som vai· tilltänkta att fungera som stöd för **A.A.** hai· vai·it för honom okända personer som saknat kompetens, alternativt erfai·enhet, för att utgöra stöd och trygghet anpassat efter hans problematik.

Den bristande tillgängligheten hai· vidare bestått i att Runstycket inte erbjudit stöd under hela skoldagen. **A.A.** har dessutom inte erbjudits erforderligt stödmaterial.

Runstycket hai· därigenom utsatt **A.A.** , **B.A.** och C.A. för diskriminering i strid med 2 kap. 5 § jämföli med 1 kap. 4 § 3 diskrimineringslagen. Runstycket ska därför betala diskrimineringsersättning för den kränkning som diskrimineringen har inneburit enligt 5 kap. 1 § samma lag.

Runstycket

Direkt diskriminering

Runstycket hai· inte agerat för att fa familjen A. att byta skola. Runstycket har inte vai·it :främmande för att **A.A.** skulle gå i autistgmpp eller autistskola men eftersom föräldrai·na motsatt sig detta hai· utgångspunkten hela tiden vai·it att A.A. skulle gå kvai· på Runstycket och erbjudas den hjälp som han behövde. A.A. vai· inskriven vid skolan och det fanns ingen tvekan om att han skulle följa med upp i årskurs 1.

Runstycket har inte ifrågasatt A.A. s lämplighet för ordinarie gnmdskoleutbildning utan har endast försökt att få fram tilkäckligt underlag för att kunna skapa sig en uppfattning< A.A:s stödbehov.

Runstycket har inte på något sätt behandlat familjen A. sämre än andra familjer. **D.D.** sades upp enba1t av organisatoriska skäl. Anledningen till att Runstycket kopplade in fler personer i samband med skolstruten var att skolan ansåg att **A.A.** behövde mera stöd när han bö1jade skolan än han tidigare behövt. Det räckte inte med en ensam assistent eftersom grnndskolan utgör en annan typ av verksamhet som ställer högre krav på eleverna.

Diskïminering genom bristande tillgänglighet

Beslutet från kommunen om tilläggsbelopp inför höstterminen 2016 var försenat och kom först den 4 augusti 2016. Planeringen inför skolstruten hade då redan påbörjats, men varken barn- och ungdomshabiliteringen eller föräldrarna hade varit behjälpliga och samm·betat.

Vid skolstruten fanns det två elevassistenter som skulle ha hand om **A.A.** . **A.A.** skulle ha elevassistent hela dagen, schemat var lagt vid skolstruten. Av de tilltänkta stödpersonerna hai· endast två varit okända för **A.A.** . **A.A.** har tillgodosetts med stödmaterial i form av bl.a. Widget och annat bildstöd. Runstycket aIIStälde i maj 2016 en specialpedagog med specialisering avseende autism för att ha rätt stöd när **A.A.** bö1jade skolan. Runstycket byggde om en del av skolan och skapade ett särskilt rum utan ljud där **A.A.** kunde vai·a när han inte kunde vai·a i klassrnmmet och detta gjordes oaktat att beslut om tilläggsbelopp inte hade meddelats. Allt fanns förberett för A.A. när han kom till skolan. A.A. hade gått i förskoleklass på samma skola. De personer han mötte kände han sedan tidigai·e. Likaså var lokalerna (slöjdsal, musiksal, matsal, klassrum) bekanta för honom.

A.A. har inte svårt för nya människor och han uppvisade inga tecken på att han skulle vara otrygg när han började årskurs 1. Det har inte behövts särskild förberedelse inför A.A:s skolstart. Det har inte förekommit någonting som utgjort skäl för en sådan förberedelse.

Efter det att föräldrarna tagit A.A. ur skolan försökte Runstycket att komma i kontakt med dem, samt med kommunen, eftersom skolplikten inte uppfylldes. Skolan har skickat kallelser hem till familjen. Skolan gjorde olika försök att få A.A. tillbaka till skolan. Men det enda föräldrarna kunde acceptera var att A.A. hade *en* elevassistent och att det var D.D.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

Diskrimineringsombudsmannen

A.A. har diagnosen högfungerande autism vilket utgör en funktionsnedsättning. Han är dock normalbegåvad och har ingen kognitiv funktionsnedsättning. På grund av sin autism har han behov av vuxenstöd och stödinstrument i skolan. Stödbehov föreligger såväl i undervisningssituationer som vid raster och andra fria situationer. Han behöver bland annat stöd i det sociala samspelet med andra barn och hjälp att förstå uppgifter från lärare för att kunna fokusera. Han har dock inte behov av någon annan skolform såsom särskola utan ska gå i grundskolan.

Höstterminen 2011 började A.A. på Runstyckets förskola. Efter en tid upptäcktes att A.A. behövde mer stöd jämfört med andra jämnåriga barn. Runstycket ansökte i december 2013 och maj 2014 om tilläggsbelopp från förskoleförvaltningen. Förskolan beviljades tilläggsbelopp motsvarande kostnaden för barnskötare 25 timmar per vecka. A.A. påvisade en god utveckling under förskoleåren. Stödet i form av resursen D.D. – som under raster avlöstes av Hannes och Kenny – fungerade väl. Resursen utgjorde ett välanpassat stöd för A.A. , även om det inte riktigt täckte att han skulle kunna gå hela dagar.

Under perioden november 2013 – april 2014 utreddes A.A. vid barn- och ungdomspsykiatrin i Malmö och efter avslutad utredning remitterades han till barn- och ungdomshabiliteringen som är en del av Region Skåne. Genom habiliteringens försorg inbegreps A.A. i Intensiv beteendeterapeutisk färdighetsträning (IBT) som syftade till att träna bland annat hans kommunikativa och sociala färdigheter. Från hösten 2014 till sommaren 2016 deltog A.A., B.A. och D.D. i regelbunden IBT-handledning av habiliteringens specialpedagog E.E. och psykolog F.F.

Höstterminen 2015 flyttade A.A. upp till förskoleklass vid Runstyckets skola. Förskoleklassen delar lokaler och gård med grundskolan. I juni 2015 beviljade grundskoleförvaltningen skolan ett tilläggsbelopp för resursperson för A.A. under läsåret 2015/2016. Skolan beviljades 125 080 kr för förskoleklass och 96 460 kr för fritidshem. I ansökan om tilläggsbelopp angav skolan att huvudman och personal är osäkra på om det kommer att fungera för A.A. att gå i skolans förskoleklass. Skälet uppgavs vara att det är stor skillnad på förskolans och skolans respektive verksamhet och att Runstycket inte är en specialskola. Skolan menade att A.A. s funktionsnedsättning innebär att han behöver extra stöd vid ett flertal moment som elev i förskoleklass. Till ansökan fogades ett utvecklingsprogram för A.A., en pedagogisk kartläggning, intyg från F.F. på habiliteringen samt uppgift om planerade insatser för A.A. under läsåret.

Våren 2015 sades D.D. upp utan att vårdnadshavarna fick besked om vem som skulle ersätta henne. Hon fick dock sedan fortsätta som resurs i förskoleklassen. Skolan angav för familjen A. att tilläggsbeloppet inte räckte till en heltidsresurs för A.A., varför D.D. resurstid delades med ett annat barn. Skolan uttryckte samtidigt att den inte kunde ansvara för A.A. under tid när han inte hade resursstöd. B.A. och C.A. behövde därför hämta honom redan kl. 14.30 på eftermiddagarna och vara hemma med honom vid de tillfällen då D.D. var frånvarande på grund av sjukdom eller ledighet. I december 2015 ansökte Runstycket om ytterligare tilläggsbelopp för A.A. med anledning av att han var i behov av

vuxenstöd under hela sin dag på skolan. Ansökan avslogs av grundskoleförvaltningen. Till ansökan fogades bl.a. en utökad pedagogisk utredning där resursen beskrevs som vårdare. A.A. påvisade en fortsatt god utveckling under förskoleklassåret.

I början av mars 2016 var ett möte inplanerat mellan föräldrarna A. personalen på barn- och ungdomshabiliteringen samt personal från skolan. Syftet med mötet var att utvärdera åtgärdsprogrammet som A.A. haft i förskoleklassen för att se om åtgärderna varit ändamålsenliga. I samband med mötet ombads makarna A. att underteckna en fullmakt för skolan att låta A.A. utredas av en skolpsykolog. Makarna A. ifrågasatte syftet med detta då habiliteringen redan hade en psykolog som utvärderat A.A. s utveckling. Skolan förklarade att den hade ett intresse av att utreda A.A. s eventuella behov av att gå i särskola eftersom skolan saknar tillräckliga resurser för att han skulle kunna börja i årskurs 1. Vid mötet diskuterades inte heller åtgärdsprogrammet utan skolan presenterade i stället en tydlig redogörelse för att A.A. borde gå i särskola eller autistskola. G.G. uppgav att skolan hade rätt att avvisa A.A. för det fall skolan anser sig sakna ekonomiska förutsättningar eller organisatoriska möjligheter att erbjuda honom det stöd han behövde. E.E. och F.F. underströk att A.A. inte har någon utvecklingsstörning och därmed inte kan gå i särskola och att han skulle gynnas av att gå i vanlig skola. Runstycket ifrågasatte habiliteringen och vidhöll att skolan behövde utreda A.A. .

Under mars månad 2016 förekom kontakter mellan makarna A. och skolans företrädare vid vilka skolan upprepade att A.A. saknade förutsättningar att börja i grundskolan. Vidare framhöll skolan att den hade rätt att avvisa A.A. för det fall skolan inte skulle beviljas begärt tilläggsbelopp. Med anledning av skolans inställning i dessa frågor anmälde makarna A. skolan till Skolinspektionen den 1 april 2016. I beslut den 5 april 2016 upplyste Skolinspektionen skolan om dess skyldighet att ge elever erforderligt stöd samt erinrade om principerna för fristående grundskolors mottagande av elever i relation till deras tilläggsbelopp. Den 4 april 2016 gjorde skolan en orosanmälan till socialförvaltningen. Orsaken för anmälan uppgavs vara oro för

A.A. och hans skolgång. Socialförvaltningen avskrev ärendet efter kontakt med makarna A.

Den 30 mars 2016 ansökte skolan om ett tilläggsbelopp med 1 348 432 kr för **A.A.** för läsåret 2016/2017. I ansökan angavs att **A.A.** hade behov av en elevassistent och en specialpedagog, båda på heltid, samt att det fordrades omfattande ombyggnad av dels undervisningsutrymrne, dels skolgården. Vidare angavs att om skolan inte skulle fa begärda tilläggsbelopp så kunde de inte ha kvar **A.A.** .

I april 2016 gjorde skolan en pedagogisk kartläggning av **A.A.** . Den bekräftar att det inte fanns någon oro för att **A.A.** skulle klara årskurs 1. I mitten av april fick makarna A. veta att **D.D.** hade sagts upp till sommaren 2016.

Mot bakgrnnd av skolans inställning till A.A:s skolgång beslöt familjen A. att låta habiliteringen utföra en ny utredning av hans kognitiva förmåga. Syftet med denna utredning var att avgöra huruvida A.A. skulle gå vidare i vanlig skola eller annan skola. Utredningen utfördes av **F.F.** under april och maj 2016 och utmynnade i följande slutsatser: (i) att A.A. är normalbegåvad, (ii) att A.A. påvisar en god utveckling, (iii) att A.A. ska följa gnmdskolans läroplan, (iv) att **A.A.** med fördel kan integreras med barn utan autism-diagnos, samt (v) att **A.A.** är i fo1isatt behov av vuxenstöd. **F.F.** presenterade muntligen resultatet för skolan vid ett möte den 24 maj 2016 som socialtjänsten kallat till. Vid det mötet sade företrädare för Rlmstycket att skolan inte var en autistskola och att hur det skulle gå med **A.A.** berodde på om den fick tilläggsbelopp. Makarna A. fick inget besked om hur stödet för **A.A.** skulle se ut.

Den 1juni 2016 skickade G.G. ett mejl till makarna A. där hon skrev att skolan vidhåller att **A.A.** ska gå i särskola och att om Runstycket inte får resurser kan de inte ge honom en plats på skolan.

Den 4 augusti 2016 meddelade grundskoleförvaltningen beslut som innebar att man delvis beviljade skolans ansökan om tilläggsbelopp för läsåret 2016/2017. Skolan beviljades totalt 289 380 kr som särskilt stöd till A.A. för att han ska kunna fullgöra sin skolgång. Av beloppet avsåg 199 280 kr grundskola och 90 100 kr fritidshem. Den del av ansökan som avsåg ombyggnation inom- och utomhus avslogs eftersom dessa åtgärder bedömdes ingå i grundbeloppet. Beslutet innebar att skolan beviljades ett högre tilläggsbelopp för A.A. än tidigare år.

Föräldrarna fick under sommaren 2016 inte något besked om A.A. kunde börja i årskurs 1 eller vilket stöd han skulle få. Den 16 augusti 2016, dagen innan A.A. skulle börja i årskurs 1, höll företrädare för skolan, G.G. och rektor Å.Å. ett möte med makarna A. Vid mötet förklarade skolan att tilläggsbeloppet var för lågt för att ge A.A. det stöd som han behövde. Företrädarna för skolan uttryckte även en oro för hur det ska gå för honom då han inte skulle ha tillgång till ett vuxenstöd under hela skoldagen. Makarna A. underströk A.A:s behov av ett vuxenstöd hela dagen, trygghet genom förberedelser, etablerade rutiner, för honom kända personer och ett begränsat antal omställningar per dag.

Den 17 augusti 2016 började A.A. årskurs 1 vid Runstyckets skola. Vårdnadshavarna visste då inte vem eller vilka som skulle stötta A.A. . Skolan introducerade inte A.A. för någon av de nya stödpersonerna inför första dagen i skolan. Någon överlämning från D.D. till kvarvarande personal på skolan skedde inte. Sex stycken stödpersoner skulle redan från första veckan i skolan turas om att hjälpa A.A. under veckan. Schemat innefattade flera personalbyten per dag vilket ledde till att det saknades kontinuitet för A.A. . Efter skolstarten fick familjen A. ett häfte med foto och namn på personal som skulle arbeta med A.A. . Flera av personerna saknade erfarenhet av att arbeta med barn i behov av särskilt stöd och var tidigare okända för A.A. . A.A. har ett oerhört trygghets- och förberedelsebehov. Oavsett om schemat varit tänkt att avse två primära stödpersoner och fem avlösare innebär varje möte och varje byte av stödperson en stressande och problematisk situation för honom. Det framkom vidare under dessa dagar att stödpersonerna inte

hade fått instruktioner om A.A. s funktionsnedsättning och behov. De stödinstrument i undervisningen som hade använts i förskoleklassen saknades och A.A. fick inte heller stöd i sociala situationer.

A.A. reagerade mycket negativt under de första fyra dagarna i skolan till följd av det stora antalet personalbyten och bristen på stöd. Han blev mycket orolig, hade ångest, mardrömmar på nätterna och uppvisade repetitiva beteenden och tvångsbeteenden. Makarna A. påtalade för skolan att det inte var möjligt för honom att gå i skolan under dessa omständigheter. B.A. berättade för A.A. s mentor N.N. och Å.Å. att A.A. inte mådde bra.

Den 21 augusti 2016 mejlade makarna A. skolan och talade om att A.A. inte mådde bra eftersom han inte fick det stöd i skolan som han behövde. De fick inget svar. Den 23 augusti 2016 beslöt A.A. s föräldrar att hålla honom hemma från skolan på grund av hans dåliga mående.

Under perioden augusti 2016 – mars 2017 hade makarna A. ett flertal kontakter med skolan där de efterfrågade en förändring av det stöd som erbjudits A.A. under den första veckan i skolan eftersom han blev sjuk av att vara i skolan under dessa förhållanden. En längre ”prövotid” än dessa fyra dagar var inte möjlig med hänsyn till A.A. s hälsa. Makarna A. bedömde att det med hänsyn till hans hälsa var omöjligt för honom att återvända utan att skolan erbjöd justerade och skäliga stödåtgärder. De poängterade särskilt A.A. s behov av trygghet och förberedelse genom bl.a. en gradvis introduktion av nya personer och situationer samt en begränsning av antalet omställningar. De bad om hembesök för att vänja A.A. vid för honom ny personal i en trygg miljö och möten med skolans pedagoger för att få till stånd en ny åtgärdsplan utifrån A.A. s aktuella situation och behov. Runstycket underlät att få till stånd ett sådant utredningsarbete med familjen A. under A.A. s frånvaro från skolan och erbjöd inte justerade och skäliga stödåtgärder som hade möjliggjort för A.A. att komma tillbaka till skolan. Skolan vägrade göra hembesök och vidhöll att föräldrarna

inte skulle vara i skolan tillsammans med **A.A.** . Skolan har inte erbjudit minche antal stödpersoner.

Familjen A. anmälde skolans agerande till Skolinspektionen, som i beslut den 15 november 2016 förelade skolan att vidta åtgärder för att tillgodose A.A:s rätt till särskilt stöd och utbildning. Eftersom föreläggandet inte följdes, fattade Skolinspektionen den 3 mars 2017 beslut om att skolan skulle vidta dessa åtgärder vid vite om 300 000 kr. Skolan har inte vidtagit andra åtgärder än att skicka kallelser till familjen A. avseende föllgörande av skolplikt. Vidare har skolan vid två tillfällen gjo1t en orosanmälan till socialförvaltningen med anledning av oro för **A.A.** och hans skolgång. Socialförvaltningen beslöt den 18 januari 2017 att avsluta utredningen utan åtgärd.

Mot bakg111nd av Runstyckets ovilja att ge **A.A.** det stöd han behövde för att gå i g111ndskolan beslöt familjen A. att byta skola, vilket också skedde i slutet av våtterminen 2017. **A.A.** går nu i åt·skurs två vid en kommunal gnmdskola, Risebergaskolan, och påvisar där en fin utveckling. **A.A.** har i den nya skolan ett stödupplägg som till stor del påminner om det som han hade i förskoleklassen vid Runstycket. Vuxenstöd ges under hela dagen av en primär och en avlösande speciah-esurs. Skolstruten i åt·skurs 2 föregicks av hembesök, genomgång av skolans stödåtgärder för **A.A.** och en längre inskolningsperiod lmder vå1terminen 2017 där **B.A.** medverkade aktivt. Bedömningsstöd har använts för att fastställa **A.A.** kunskapsnivå och han hm· klm·at samtliga kunskapskrav i åt·skurs 2.

För en person med autism krävs bl. a. tiygghet, lugn, förberedelser inför omställningm·, tid för återhämtning och fö1tydligande av förväntningar. Dessa fö111tsättningm· krävs för att personen ska kunna genomföra uppgifter och delta i social interaktion utan att drabbas av stresspåslag och trötthet. **A.A.** hade en god utveckling under åren i förskola och i förskoleklass vid Runstycket. Dessa åt· präglades även av ett gott samm·bete mellan skolans personal, B.A. och C.A. och brun- och ungdomshabiliteringen.

A.A. var elev vid Runstycket i sammanlagt fem år. I över tre år har Runstycket, med positivt resultat, utformat och tillhandahållit ett ändamålsenligt särskilt stöd för A.A. . Skolan har även sökt och erhållit tilläggsbelopp för A.A. s skolgång, som har grundats på skolans utredningar av A.A. s funktionsnedsättning och stödbehov.

Mellan åren 2013 och 2016 genomförde Runstyckets personal pedagogiska utredningar och bedömningar av A.A. . Runstycket tog även del av flera externa utlåtanden avseende A.A. från en logoped som arbetade med honom och förskolans personal, från barn- och ungdomspsykiatrin i Skåne samt från habiliteringen. Framförallt E.E. men även F.F. hade under perioden höstterminen 2014 till vårterminen 2016 regelbundna möten om A.A. där skolans personal medverkade. Skolan har även haft möjlighet att kontakta habiliteringen vid funderingar om hans behov.

B.A. och C.A. samarbetade med Runstycket vid utformningen av utvecklingsprogram för A.A. i förskolan och åtgärdsplan i förskoleklass, fram till och med planen som är daterad den 24 november 2015. Habiliteringens personal medverkade vid samverkansmöte angående A.A. s särskilda stöd i förskoleklassen vid två tillfällen.

Runstyckets speciallärare, H.H. utförde en pedagogisk kartläggning av A.A. i april 2016. Runstycket tog del av resultaten från två kognitiva testningar av A.A. , som båda påvisade dels en begåvning inom normalzonen, dels en ojämn begåvningsprofil och påtagligt stödbehov.

Sammanfattningsvis har Runstycket haft ett gediget underlag och kännedom om A.A. s funktionsnedsättning, förmågor och stödbehov. Utifrån ovan beskrivna underlag utformade Runstycket stödet till A.A. och konkreta åtgärdspunkter formulerades och följdes upp. Enligt skolans egna uppgifter till Skolinspektionen och grundskoleförvaltningen har utredningar för att fastställa stödbehovet företagits.

Skolinspektionen har inte riktat ett föreläggande mot Malmö kommun i sina beslut avseende A.A. . Hade Skolinspektionen ansett att kommunen brast i sitt ansvar att tillse att A.A. fullgjorde sin skolplikt skulle även kommunen ha förelagts att vidta en åtgärd. I stället har Skolinspektionens förelägganden enbart riktat sig mot Runstycket. Syftet med besluten – att förmå skolan att vidta åtgärder för att tillgodose A.A. s rätt till särskilt stöd och rätt till utbildning vid skolan – framgår tydligt av beslutstexten.

Runstycket har haft ekonomiska och praktiska förutsättningar att vidta åtgärder för att A.A. skulle komma i en jämförbar situation med elever utan hans funktionsnedsättning. Skolan har exempelvis tidigare år, med lägre beviljade tilläggsbelopp, tillhandahållit resurspersonen D.D. med ett fint resultat för A.A. s utveckling. Undervisningen och det centrala innehållet i förskoleklassens läroplan anknyter till och förbereder elever för ämnesundervisningen och kunskapskraven som sedermera ställs i grundskolan.

Genom att säga upp D.D. har Runstycket rubbat A.A. s trygghet vid skolan. Eftersom denna trygghet saknades vid skolstarten i årskurs 1 skulle skolan ha behövt ombesörja en stegvis introduktion till hans nya resurspersoner. Runstycket har vidare inte säkerställt vuxenstöd till A.A. under hela skoldagen. Skolan har inte tillhandahållit en vuxen som A.A. är trygg med, i synnerhet i samband med den för A.A. nya situationen att börja i årskurs 1. Skolan har inte säkerställt att A.A. s stödpersoner har erfarenhet och kunskap om autism i allmänhet och hans funktionsnedsättning i synnerhet. Skolan har inte tillhandahållit stöd i undervisningssituationen genom exempelvis bild- och textstöd, upprepade instruktioner och hjälp med att fokusera på pågående uppgift. Skolan har inte heller tillhandahållit vuxenstöd i det sociala samspelet med andra barn.

En fristående grundskola ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i grundskolan. Endast i fall där hemkommunen har beslutat att inte lämna tilläggsbelopp för en elev på grund av betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för

kommunen får en fristående grundskola neka eleven i fråga en plats. I övriga fall föreligger således en skyldighet för en fristående grundskola att tillgodose varje elevs stödbehov oaktat beviljat tilläggsbelopp.

Runstycket har inte i förhållande till A.A. uppfyllt de krav på tillgänglighet som ställs på en utbildningsanordnare.

Runstycket har under närmare ett helt läsår underlåtit att vidta åtgärder för att möjliggöra för A.A. att återvända till skolan. Skolan har haft kännedom om att den inte har tillhandahållit tillräckligt stöd till A.A. med utgångspunkt i hans förmågor och funktionsnedsättning och att den har agerat i strid med skollagens krav. A.A. har varit elev vid Runstyckets förskola och skola i fem år. Han har därigenom etablerat ett betydelsefullt förhållande till klasskamrater och skolmiljön. Familjen A. har kunnat förvänta sig att detta förhållande skulle bestå under hela grundskolan.

Runstycket

Runstycket, som företräds av G.G. har bedrivit skol- och förskoleverksamhet i stadsdelen Husie i Malmö sedan 1992. Skolan har sedan dess haft elever med olika diagnoser, inklusive autism. G.G. har själv ett barn med autism som genomgått hela sin grundskoleutbildning vid Runstycket.

Runstycket har hela tiden bedömt att A.A. haft ett omfattande stödbehov. Han har en ojämn, mekanisk inlärningsförmåga och omfattande kognitiva brister. Hans funktionsnedsättning är mest påfallande på det sociala planet vilket medförde att han varken i förskolan eller under tiden i förskoleklassen lyckades etablera kontakt med den övriga gruppen eller klassen. Det finns medicinska brister i A.A. s sätt att kommunicera. A.A. är normalbegåvad i de flesta avseenden men under genomsnittet i vissa delar, exempelvis vad avser hans språkliga förmåga.

Det finns vissa förhållanden som präglat relationen mellan Runstycket och A.A. s föräldrar. *För det första* lät vårdnadshavarna inte skolans skolpsykologer eller

specialpedagog utreda A.A. , vare sig under tiden i förskola, i förskoleklassen eller inför skolstarten. Till sist anställde skolan legitimerade psykologen Ö.Ö. i syfte att själv kunna utreda på vilket sätt skolan kunde bidra till att A.A. skulle kunna komma tillbaka till skolan. Föräldrarna nekade även Ö.Ö. att utföra en sådan utredning. Det bästa för A.A. hade varit om skolan hade fått utreda honom. Syftet med en sådan utredning skulle varit att få underlag för hur det särskilda stödet skulle utformas. Utredningen skulle ha tagit sikte både på A.A. s intelligens och på hur pedagogiken skulle utformas. Det fanns ingen anledning att betvivla habiliteringens utredning men skolan hade högre ambitioner och habiliteringens utredning var inte anpassad för skolbarn. Skolan behövde göra ett WISC-test, tidigare hade ett WIPSY-test utförts som är för förskolebarn. Skolans personal fick heller inte tala med F.F. Denne upplyste i stället Runstycket om att all information rörande eleven skulle gå igenom elevens mamma.

B.A. skickade först i januari 2017, när A.A. hållits hemma i nästan fem månader från skolan, F.F. utredning till skolans specialpedagog. Även om skolan hade fått utredningen tidigare så hade det inte varit tillräckligt för att skolan skulle haft möjlighet att bedöma de stödbehov som A.A. har. Skolan försökte genom olika skolpsykologer få till stånd en egen utredning av A.A. s stödbehov men dessa försök omöjliggjordes av vårdnadshavarna.

Bristen på underlag gällande A.A. s förutsättningar skapade stor osäkerhet när det gällde förberedelserna för hans skolgång och svårigheter att söka särskilt stöd från kommunen. Vårdnadshavarna har i detta inte samarbetat med skolan för sitt barns bästa.

För det andra har vårdnadshavarna haft en ständigt varierande hållning till A.A. s behov av särskilt stöd. Ena stunden har föräldrarna varit av uppfattningen att han är normalbegåvad och lätt autistisk, en bedömning som sammanfaller med den utredning som gjorts av barn- och ungdomshabiliteringen. I nästa stund har de i stället företrätt

uppfattningen att A.A. haft ett vida större stödbehov, som de samtidigt påstått att Runstycket inte har tillgodosett.

För det tredje har vårdnadshavarna sedan våren 2016 burit mikrofoner vid möten med skolans personal och i smyg avlyssnat personalen. Detta har de gjort i samråd med eller eventuellt i samarbete med TV4, i avsikt att försöka provocera personalen att säga saker som skulle framställa skolan i dålig dager. Detta har medfört att personalen inte kunnat kommunicera med föräldrarna om A.A. s skolgång. Inte heller detta förhållande har medverkat till ett gott och förtroendefullt samarbete kring A.A. .

Kommunen beviljade A.A. särskilt stöd motsvarande 25 timmar per vecka. Därutöver tillsköt Runstycket ytterligare fem timmar per vecka, eftersom hans stödbehov bedömdes vara större än vad han beviljats av kommunen. Skolan har inte sagt till familjen A. att tilläggsbeloppet inte räckte till en heltidsresurs för A.A. .

Föräldrarna har inte varit tvungna att hämta A.A. redan kl. 14.30 p.g.a. bristande resursstöd eller vara hemma med honom när D.D. var frånvarande p.g.a. sjukdom eller ledighet. Föräldrarna bestämde själva och framlade önskemål om när A.A. skulle lämnas och hämtas. Föräldrarna valde att hålla A.A. hemma när D.D. var sjuk eller ledig, detta trots att skolan ordnat en ersättare för henne.

Skolans personal kände ständigt oro för A.A. s säkerhet, men denna oro var generell och inte enbart kopplad till hans resursstöd. Exempelvis kan nämnas ett tillfälle under de första dagarna i årskurs 1 när A.A. s elevassistent blev tilltalad av ett annat barn och därvid vände sig för ett kort ögonblick mot detta barn, vilket resulterade i att under detta ögonblick förde in en sax i munnen. Elevassistenten hann dock ingripa innan någon skada uppstod. Det fanns också många delar i den fysiska miljön på skolan som bedömdes som farliga för A.A. , t.ex. trappor. A.A. kunde inte gå i trappor så länge han var elev på Runstycket, vilket innebar att varje trappa var en risk för att han skulle kunna skada sig. Det var för övrigt en omständighet som motiverade ansökan om ombyggnadsmedel för en tryggare miljö för A.A. . A.A. hade även

stora svårigheter med vardagliga och praktiska saker. Han behövde assistans för att äta, klä på sig utekläder och genomföra toalettbesök. På en vanlig grundskola blev hans svårigheter med vardagliga ting mycket stigmatiserande för honom, vilket bidrog till utanförskap och frustration.

A.A. hade under den tid han var elev på Runstycket stundtals mycket svårt att ingå i en större grupp. Han klarade ofta inte av den miljö som fanns i förskoleklassen. När han blev frustrerad kunde han hejdlöst börja skrika rakt ut och slå mot sina kamrater, sin elevassistent eller annan personal. Skolans personal valde vid sådana tillfällen att ta från klassrummet för enskild undervisning.

Våren 2016 diskuterade vårdnadshavarna och skolans personal A.A. s förutsättningar att gå i en vanlig grundskola. Runstycket ville anlita en skolpsykolog för närmare utredning. Skolan tilläts dock inte att utreda A.A. s behov och fick inte heller kontakta barn- och ungdomshabiliteringen. F.F. gjorde uttryckligen klart att han inte jobbade mot skolor och att han heller inte hade någon erfarenhet av det. Skolan fick heller inte skriftligen ta del av den utredning som han hade genomfört. När skolan frågade F.F. om det var möjligt att kontakta honom för ytterligare detaljer kring utredningen fick man svaret att allt skulle gå via A.A. s mamma. En skolpsykolog är unik i den meningen att hen jobbar utifrån skolan och de behov som en elev har i olika skolsituationer. Skolpsykologen arbetar nära och handleder skolans pedagoger och annan personal. Skolpsykologens bedömningar är viktiga underlag för att förbereda och genomföra undervisningen i det enskilda fallet.

Med hänsyn till att A.A. skulle börja i grundskolan och till att föräldrarna vägrade låta skolan kartlägga A.A. s stödbehov, gjorde Runstycket en orosanmälan till socialtjänsten och lämnade även i det sammanhanget en upplysning om att en fristående skola inte behöver ta emot eller ge fortsatt utbildning åt en elev om hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för eleven. Detta framgår också av Skolinspektionens beslut.

D.D. fick redan den 9 april 2015 besked av skolledningen att skolan inte planerade att hon skulle följa med som elevassistent åt A.A. även i skolan. Hon skulle ha lämnat den tjänsten innan förskoleklass, men tjänsten förlängdes p.g.a. olika personalhändelser först en termin och sedan skolåret ut. Den 1 april 2016 blev D.D. informerad om att hennes tidsbegränsade anställning inte skulle förlängas efter den 10 juni 2016. Det fanns flera skäl för skolledningens bedömning. Dels behövde A.A. undervisas av behörig lärare, dels hade D.D. tidigare mått väldigt dåligt när hon följt andra barn upp i grundskolan. D.D. höll sig för sig själv och kommunicerade inte med skolans övriga personal. Hon hade en privat relation till föräldrarna A. och deltog i mötet med habiliteringen avseende A.A. utan att rapportera om detta till skolan. Pedagogernas uppfattning var att D.D. hindrade A.A. från att utvecklas eftersom hon fungerade mer som vårdare än som elevassistent. Dessutom förmedlade hon till vårdnadshavarna en bild av A.A:s prestationer i skolan som var överdrivet positiv. Den ständiga uppmärksamhet som krävdes i A.A:s fall gjorde det helt uteslutet att använda en och samma elevassistent under hela skolveckan.

Stödupplägget på den kommunala skolan där A.A. nu går synes stämma väl överens med det stöd som Runstycket organiserade för A.A. i anslutning till skolstarten i årskurs 1. Två huvudsakliga resurspersoner/elevassistenter och specialpedagog avsågs vara det huvudsakliga stödet för A.A. under årskurs 1 på Runstycket.

Runstycket har såväl i förskolan som i förskoleklassen tillhandahållit ett ändamålsenligt stöd A.A.

Runstycket har genomfört en rad pedagogiska utredningar av A.A. . Runstycket fick även del av intyg gällande funktionsnedsättning som underlag för ansökningar om särskilt stöd för honom. Men när steget från förskoleklass till den egentliga skolan skulle tas kände skolan stor osäkerhet över A.A. s möjligheter. Den 14 mars 2016 genomförde skolan ett möte med habiliteringen i Malmö. Skolans huvudman, rektor, skolsköterska, dåvarande och blivande klassföreståndare deltog. F.F.

redogjorde då muntligen för att A.A. hade funktionsnedsättningen högfungerande autism och att han behövde en vuxen vid sin sida. Detta var inte obekant för skolan, men någon närmare vägledning för hur skolsituationen skulle ordnas gavs inte.

På nämnda möte kom även frågan om autistskola/autistgrupp upp. F.F. uppgav att habiliteringen var öppna för den möjligheten, men förklarade samtidigt att föräldrarna var emot detta. Runstyckets huvudman redogjorde, på fråga från B.A. för att fristående skolor inte är tvungna att bereda utbildning för elever med behov av särskilt stöd om elevernas hemkommun inte ger bidrag.

När det gäller övergången från förskoleklass till årskurs 1 är det flera förhållanden som ändras för en elev. För det första blir skolgången mer krävande intellektuellt och socialt. Det är vidare fler personer kring barnen då de har särskilda lärare för i stort sett samtliga ämnen. Därtill byter eleverna klassrum för de olika ämnena, vilket skapar mer stök och nya situationer.

Runstycket har inte sagt att det var omöjligt för A.A. att gå i en vanlig grundskola. Däremot är det skolans uppfattning att det med stor sannolikhet varit det bästa för honom med en autismskola/autismgrupp. Skolans skyldighet att undersöka dessa förutsättningar är ett tydligt krav i skollagen.

Runstycket har i sina möten med föräldrarna och även med habiliteringen fört diskussioner om vilken skolform som skulle passa A.A. bäst. Även föräldrarna har från tid till annan sagt sig vara öppna för en annan skolform om det inte skulle fungera på Runstycket. Skolan har dock inte motat bort A.A. genom uttalanden om att han borde gå i särskola. Habiliteringen sade att A.A. hade förmåga att delta i grundskoleutbildningen och detta rättade sig skolan efter. Efter det möte som hölls den 24 maj 2016 var det bestämt att A.A. skulle gå i grundskola och det var även därför skolan anställde en specialpedagog.

I avsaknad av närmare underlag för ansökan om tilläggsbelopp till Malmö kommun fick skolan sammanställa detta på egen hand. Vid den osäkerhet skolan kände när det gällde A.A. s närmare behov av särskilt stöd gjordes en omfattande ansökan som egentligen motsvarade de resurser som skulle ha funnits vid en autismskola/autismgrupp. Malmö kommun fattade inte beslut om tilläggsbelopp förrän den 4 augusti 2016, vilket var synnerligen kort tid före skolstart.

Skolan förberedde dock under en längre tid det stöd som A.A. skulle erbjudas vid skolstart. Utöver resursperson/elevassistent under hela skoldagen ställdes även specialpedagogen I.I. till hans förfogande. Hon skulle arbeta både mot A.A. och mot de resurspersoner/elevassistenter som skulle arbeta med honom. Därtill förbereddes ett särskilt klassrum för A.A. . Detta inrättades på bottenplanen i skolan på grund av A.A. s svårigheter att gå i trappor. Klassrummet för årskurs 1 var beläget ett halvplan upp och krävde, till skillnad från förskoleklassen, passage genom trappor. Ett omfattande bildstöd togs fram och även bilder på personal som A.A. skulle möta på skolan. Efter mötet med föräldrarna den 16 augusti 2016 gick rektor även runt med dem för att visa var A.A. skulle sitta, var han skulle hänga sina kläder, m.m.

Rekryteringen av specialpedagogen innebar inte att skolans elevassistenter skulle försvinna. De sades upp för omorganisationen och nya elevassistenter anställdes därefter. D.D. hade redan flera år tidigare i förskolan fått besked om att hon inte skulle följa med upp i skolan. Hon saknade dessutom kompetens gällande undervisning och autism. Planeringen var att K.K. och L.L. skulle vara A.A. s elevassistenter. De två veckoscheman som åberopas till stöd för att skulle ha sex stödpersoner på Runstycket är van- eller misstolkade. K.K. och L.L. hade ansvaret.

K.K. valdes särskilt av det skälet att han hade följt och haft kontakt med A.A. under ett år i fritidshemmet. Därtill skulle J.J, stötta A.A. under skolgången. I syfte att skapa lugn och struktur var avsikten att hon tillsammans

med A.A. på måndag morgnar skulle gå igenom dagen och veckan. J.J, skulle även avsluta dagen tillsammans med A.A. och stödja honom vid lektion under torsdagar. J.J, var alltså inte någon resursperson utan specialpedagog, som Runstycket förutsätter även är inkopplad för A.A. i den nuvarande skolan. Utöver klassläraren och en extra resurslärare skulle A.A. hela skoltiden åtföljas av en elevassistent, helt avsedd för honom.

K.K. och L.L. behövde ha möjlighet till lunch, rast och planeringstid. Därför togs ytterligare två personer in, M.M. och F.A. för att lösa av. M.M. var kopplad till klassen som fritidspedagog och var i klassen under hela veckan, dvs. även då K.K. eller L.L. hade ansvaret för A.A. . Det var alltså inte fråga om någon ny person som kom in i klassen utan en känd person som befanns sig där kontinuerligt. F.A. arbetade normalt i fritidshemmet och fanns alltid ute på rasterna.

På fredagar kom (och skulle ha kommit om A.A. gått kvar på skolan) O.O. in i klassen under lunchen för att klassföreståndaren, N.N. skulle få (och skulle ha haft) möjlighet att äta tillsammans med A.A. . O.O. var således inte avsedd att fungera som avlösning för A.A. . O.O. Runstyckets skolsköterska, skulle på tisdagar ha haft en pedagogisk måltid med A.A. . O.O. var inte heller någon resursperson/elevassistent.

De resurspersoner som schemalades för A.A. var, med undantag för L.L. och M.M. välkända för honom. I flera fall överlappade resurspersoner och pedagoger varandra i schemat på så sätt att de samtidigt fanns i A.A. s närhet. De scheman som togs fram var preliminära. Skolan och vårdnadshavarna var överens om att stödupplägget skulle följas upp två veckor efter skolstart när det fanns möjlighet att värdera hur upplägget fungerat för A.A. .

Under de fyra dagar som A.A. var i skolan är personalen vid skolan eniga om att det fungerade bra, ungefär som det varit under året i förskoleklassen. A.A. har inte mått

sämre under dessa dagar jämfört med hur han mådde när han gick i förskoleklass. A.A. verkade positiv och nyfiken, men de svårigheter som han hade kopplade till sin funktionsnedsättning fanns alltjämt kvar. B.A. framförde inte vid något tillfälle någon kritik eller oro till personalen under de dagar A.A. gick i årskurs 1 på Runstycket.

Skolinspektionen har i beslut den 15 november 2016 förelagt skolan att vidta åtgärder samt den 3 mars 2017 förelagt skolan vid vite att vidta vissa åtgärder. Runstycket uppfattade Skolinspektionens beslut i första hand som en oro över att A.A. undervisades i hemmet. Fristående skolor som Runstycket saknar, till skillnad från kommunala skolor, tvångsmedel för upprätthållande av skolplikt. Det ligger i sakens natur att Skolinspektionen var införstådd med detta förhållande. Runstycket uppfattade att vitesbeslutet också var avsett att sätta press på Malmö kommun att agera.

Runstycket försökte på alla vis få A.A. tillbaka till skolan. Skolan och/eller dess personal har inte försökt förmå A.A. att byta skola. Hemundervisning är en möjlighet då en elev under en längre tid haft frånvaro p.g.a. sjukdom eller skada. Runstycket har under hela hösten 2016 och till dess makarna A. valde att skriva in vid den nya skolan under 2017 arbetat utifrån ambitionen att A.A. skulle komma tillbaka till skolan. Skolan vädjade på alla sätt till vårdnadshavarna att ta A.A. tillbaka till skolan. Detta skedde både skriftligen och muntligen.

Skolan och makarna A. har haft svårt att kommunicera. Hur Runstycket än agerade var makarna A. fortsatt missnöjda. Skolan gav alltid efter, vilket t.ex. innebar att utvecklingssamtal genomfördes trots att A.A. inte varit i skolan på månader och ingen kunde veta något om hans utveckling.

Det är Runstyckets bestämda uppfattning att föräldrarnas avsikt aldrig varit att få till stånd en fungerande skolgång för sin son.

BEVISNINGEN I MÅLET

DO har som muntlig bevisning åberopat förhör under sanningsförsäkran med A.A. s föräldrar B.A. och C.A. sakkunnigförhör med barnläkaren P.P. samt vittnesförhör med barnskötaren D.D. specialpedagogen E.E. psykologen F.F. rektorn Q.Q. specialpedagogen R.R. beslutsfattaren vid Skolinspektionen S.S , handläggaren vid Skolinspektionen T.T. och fritidspedagogen M.M. DO har vidare åberopat delar av en ljudinspelning från mötet den 16 augusti 2016.

Runstycket har som muntlig bevisning åberopat vittnesförhör med förskolechefen U.U. handläggaren vid Skolinspektionen T.T. förskollärarna V.V. och Y.Y, läraren N.N. specialpedagogen J.J, skolsköterskan O.O. elevassistenten L.L. rektorn Å.Å. psykologen Ö.Ö. och försteläraren G.H.
Runstycket har vidare åberopat ljudinspelningar från mötena den 24 maj 2016 och den 16 augusti 2016.

Parterna har åberopat omfattande skriftlig bevisning.

TINGSRÄTTENS BEDÖMNING

Aktuella bestämmelser i diskrimineringslagen
DO har som grund för varför Runstycket ska betala ersättning till A.A. , B.A. och C.A. åberopat dels reglerna om direkt diskriminering i diskrimineringslagen (DL), dels reglerna om diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

Med direkt diskriminering avses att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning,

sexuell läggning eller ålder (1 kap. 4 § 1 DL).

Med diskriminering i form av bristande tillgänglighet avses att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna,
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt
- andra omständigheter av betydelse (1 kap. 4 § 3 DL).

I lagen finns också en bestämmelse om bevisbörda. Om den som anser sig ha blivit diskriminerad visar omständigheter som ger anledning att anta att han eller hon har blivit diskriminerad, är det svaranden som ska visa att diskriminering inte har förekommit (6 kap. 3 § DL). Bestämmelsen innebär att det är den som påstår diskriminering (käranden) som ska bevisa att det har förekommit ett missgynnande i förhållande till ett jämförbart objekt. Om käranden uppfyllt detta går bevisbördan över till svaranden som har att visa omständigheter som ger stöd för att missgynnandet helt och hållet haft andra orsaker än diskrimineringsgrunden.

Den som bryter mot diskrimineringsförbudet enligt diskrimineringslagen ska betala diskrimineringsersättning för den kränkning som överträdelsen innebär. När ersättningen bestäms ska särskilt syftet att motverka överträdelser av lagen beaktas (5 kap. 1 § första stycket DL).

Frågan om diskriminering i form av direkt diskriminering

Tingsrätten konstaterar inledningsvis att det föreligger en långvarig konflikt mellan Runstycket och A.A. s föräldrar, vilket både makarna A. och skolans personal har berättat om. Denna konflikt har i vart fall pågått sedan början av vårterminen 2016 och förefaller ha eskalerat under nästan ett års tid fram till dess att A.A. bytte skola.

Parternas beskrivningar av hur skolledning, skolpersonal och makarna A. betedde sig mot varandra under denna tidsperiod skiljer sig åt betydligt. Både skolan och föräldrarna har genomgående framställt sig själva som samarbetsvilliga och beskrivit respektive motpart som avvisande.

C.A. och B.A. har uppgett att de kände sig maktlösa inför skolan och att skolan arbetade aktivt för att få bort A.A. . Föräldrarna har också berättat att de upplevde ett otrevligt bemötande från skolans ledning.

Skolans personal har å andra sidan uppgett att de, efter ett antal närmare beskrivna incidenter under olika möten och sammanträffanden med makarna A. var rädda för makarna A. och kände obehag inför att träffa dem.

Konflikten mellan skolan och föräldrarna saknar visserligen direkt betydelse för om A.A. och hans föräldrar har utsatts för diskriminering eller inte, men de kontakter som har varit mellan makarna A. och skolan måste ses i ljuset av denna. Tingsrätten vill här påpeka att det inte finns någonting i målet som tyder på att skolans personal i sina kontakter med A.A. har betett sig annat än korrekt. Personalen som har hörts i målet har beskrivit en liten pojke som de har tyckt mycket om. Varken C.A. eller B.A. har uppgett att personalen på något sätt skulle ha varit otrevliga mot A.A. .

DO har gjort gällande att skolan på grund av A.A. s funktionsnedsättning har försökt få familjen A. att byta skola genom att dels ifrågasätta A.A. s lämplighet för ordinarie skolgång, dels skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot A.A. och ge honom erforderligt stöd.

Har Runstycket försökt få familjen A. att byta skola genom att ifrågasätta A.A. s lämplighet för ordinarie skolgång?
Utgångspunkten för utbildning ska vara barnets bästa (1 kap. 10 § skollagen [2010:800]). Vårdnadshavare ska kontinuerligt informeras om barnets utveckling och

som huvudregel krävs ett medgivande från vårdnadshavarna för att en elev ska tas emot i grundsärskolan (3 kap. 3 § och 7 kap. 5 § skollagen). Det framstår därför som naturligt att en skola som anser att en annan skolform vore bäst för barnet meddelar föräldrarna detta. Att skolan lyfter en sådan fråga kan inte anses diskriminerande i sig.

Det har i målet framkommit olika uppgifter om vad som sades på mötet den 14 mars 2016. Makarna A. F.F. och E.E. har berättat att Å.Å. och G.G. tog upp frågan om huruvida A.A. borde gå i särskola eller autistskola istället för på Runstycket. Makarna A. har också uppgett att de motsatte sig sär- och autistskola. F.F. och E.E. har berättat att de på mötet informerade om att de inte ansåg att särskola var aktuellt eftersom A.A. inte hade någon utvecklingsstörning och att det inte skulle vara fördelaktigt för honom att gå i en liten grupp. Å.Å. har uppgett att frågan om autistgrupp diskuterades, men inte särskola. Y.Y. N.N. , och O.O. har berättat att de inte hörde Å.Å. prata om särskola. Av F.F. besöksanteckning från mötet framgår dock att skolan under hela mötet framhöll att de var oroliga för A.A. s utveckling om han skulle börja i vanlig klass och att skolan avsåg kontakta socialtjänsten om föräldrarna inte tänkte om gällande skolplacering. Tingsrätten anser därför att det är utrett att företrädare för skolan vid mötet den 14 mars 2016 uppgav att A.A. eventuellt borde gå i särskola eller autistskola och att föräldrarna, F.F. och E.E. motsatte sig detta.

Skolan hade före mötet den 14 mars 2016 informerats om resultatet av den utredning som utförts av barn- och ungdomspsykiatrin under år 2013 och 2014, som visade att A.A. var normalbegåvad och hade högfungerande autism. Det fanns därmed inget medicinskt underlag som visade att A.A. inte skulle kunna gå i ordinarie grundskola. Av F.F. uppgifter framgår dock att ett barn som inledningsvis går i en sådan skola kan behöva byta skolform när barnet blir äldre, exempelvis därför att andra barn utvecklar sin sociala förmåga snabbare. Det kan av den anledningen inte anses obefogat att Runstycket, efter att skolans personal uttryckt oro över A.A. s

stödbehov, tog upp frågan om A.A. kunde fortsätta i ordinarie grundskola eller inte med makarna A.

Mot bakgrund av den information som fanns tillgänglig för Runstycket vid mötet den 14 mars 2016 saknas anledning att anta annat än att det vid det tillfället var A.A. s bästa som var avgörande för skolans förhållningssätt och agerande. Frågan är då om det efter mötet den 14 mars 2016 tillkommit sådan ytterligare information att Runstycket genom att vidhålla denna uppfattning gentemot föräldrarna fram till skolstarten kan anses ha diskriminerat A.A. , B.A. och C.A. Det ska i detta sammanhang påpekas att även ett agerande som baseras på välvilja kan utgöra diskriminering (se rättsfallet NJA 2014 s. 499 II).

Av ljudinspelningen från nätverksmötet den 24 maj 2016 framgår att F.F. informerade om att A.A. , enligt den utredning som genomfördes efter mötet den 14 mars 2016, var normalbegåvad. Det framgår också att E.E. återigen framförde att hon inte ansåg att A.A. annat än i speciella situationer borde sitta i ett enskilt rum och att han hade glädje och nytta av att vara tillsammans med de andra barnen i klassen. Trots detta uppgav G.G. i ett mejl till B.A. den 1 juni 2016 att skolans bedömning var att A.A. borde beredas plats i särskola eller autistklass. Enligt Å.Å. minnesanteckningar från mötet den 16 augusti 2016 tog skolan vid det tillfället återigen upp att skolan kände en oro för att A.A. inte skulle få den hjälp och det stöd han behöver i ”en vanlig skola”.

En förutsättning för att ett barn ska få gå i särskola är att barnet har en utvecklingsstörning (11 kap. 2 § skollagen). Enligt F.F. utredning, som presenterades vid nätverksmötet den 24 maj 2016, var A.A. normalbegåvad och med den utredningen som utgångspunkt kan skolan inte anses haft fog för sitt påstående om att A.A. borde gå i särskola. Skolan har också sedan nätverksmötet varit medveten om att barnhabiliteringen inte ansåg att autistklass skulle främja A.A. s utveckling. Därtill kom att föräldrarna ville att A.A. skulle gå i ordinarie grundskola. Det framstår därför som anmärkningsvärt att G.G. i sitt mejl den 1 juni 2016

informerade B.A. om att skolans bedömning fortfarande var att A.A. borde beredas plats i särskola eller autistklass.

O.O. har såvitt avser F.F. utredning berättat att hon inte hade förtroende för F.F. Den utredning som han hade gjort var inte vad de hade förväntat sig. Han hade gjort ett WIPSY-test, vilket är avsett för barn i förskoleåldern, och anpassat deltester efter A.A. , vilket strider mot de regler som gäller för genomförandet av ett sådant test. Hon har vidare uppgett att psykologtester är vanliga på Runstycket och att hon ansåg att en sådan utredning var nödvändig för att kunna ge A.A. adekvat stöd. Under våren och sommaren 2016 samtyckte makarna A. inte till att en skolpsykolog skulle få utreda A.A. . Ur skolans synpunkt förelåg därför fortfarande osäkerhet kring A.A. s möjligheter att fungera i skolan. Tingsrätten anser att skolan haft fortsatt godtagbara skäl att ifrågasätta vilken skolform som var optimal för A.A. . Tingsrätten finner därför att DO inte har visat att det föreligger omständigheter som ger anledning att anta att direkt diskriminering har förekommit såvitt avser skolans ifrågasättande av A.A. s lämplighet för ordinarie grundskoleutbildning.

Har Runstycket genom att skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot A.A. och ge honom erforderligt stöd försökt få familjen A. att byta skola?
Under perioden mars till augusti 2016 meddelade Runstycket upprepade gånger föräldrarna att skolans möjlighet att ta emot och ge A.A. adekvat stöd berodde på huruvida skolan fick det begärda tilläggsbeloppet från grundskoleförvaltningen. Detta framfördes både vid nätverksmötet i maj och på mötet innan skolstart i augusti, vilket framgår av ljudinspelningarna från respektive möte. G.G. påtalade även detta i mejl till B.A. den 15 mars 2016 och den 1 juni 2016. Av det förstnämnda meddelandet framgår också att G.G. uttalat detta vid mötet den 14 mars 2016.

En friskola kan endast neka en elev plats om elevens hemkommun har nekat tilläggsbelopp för att betydande ekonomiska eller organisatoriska svårigheter uppstår

för *kommunen* (10 kap. 35 och 39 §§ skollagen). Att sådana svårigheter uppstår för *skolan* ger alltså inte skolan rätt att neka eleven plats. Skolan måste, i vart fall från och med Skolinspektionens beslut den 5 april 2016, ha varit medveten om att skolans påståenden i denna del var felaktiga. Det framstår därför som anmärkningsvärt att skolan även därefter återkommande framfört detta till föräldrarna.

Samtidigt som skolan påstod sig ha rätt att neka A.A. plats vidtog skolan åtgärder för att ge A.A. stöd utan att berätta detta för makarna A. Specialpedagogen J.J, anställdes till exempel den 25 maj 2016 – dagen efter nätverksmötet. Såvitt har framgått i målet meddelade dock skolan inte föräldrarna detta förrän vid mötet den 16 augusti 2016, dvs. dagen före skolstart. Skolan byggde även om ett rum till A.A. för att han skulle kunna sitta i lugn och ro, men inte heller detta informerades föräldrarna om. Det har i målet inte framgått exakt när L.L. anställdes som elevassistent, men det måste i vart fall ha varit innan den 16 augusti 2016 eftersom hon var med på ett uppstartsmöte före skolstarten. Föräldrarna informerades dock inte om att L.L. skulle ta över efter D.D. Vidare dröjde det nästan två veckor från det att grundskoleförvaltningen beslutade om tilläggsbeloppet till dess att skolan höll möte med föräldrarna.

Det ovan beskrivna agerandet från skolans sida har skapat en osäkerhet och ett obehag för familjen, vilket C.A. och B.A. har berättat om. Det har fram till dagen före skolstart varit oklart för föräldrarna om A.A. skulle få en skolplats eller inte och hur hans stöd skulle utformas om han började på Runstycket. Skolan hade förhållandevis enkelt kunnat reducera denna osäkerhet, till exempel genom att löpande informera föräldrarna om vidtagna stödåtgärder. Mot bakgrund av att A.A. på grund av sin funktionsnedsättning har ett stort behov av förberedelse borde skolan ha varit särskilt angelägen om att inte försätta honom i en sådan situation. Att skolan inte har agerat för att underlätta situationen talar starkt för att syftet med osäkerheten var att försöka få föräldrarna att välja en annan skola alternativt skolform. Det föreligger därmed anledning att anta att A.A. , B.A. och C.A. har utsatts för direkt diskriminering på denna grund. Det ankommer då på Runstycket att visa att skolans

agerande inte har haft något samband med A.A. s funktionsnedsättning utan haft helt andra orsaker. Även om konflikten mellan skolan och föräldrarna kan ha spelat in i skolans förhållningssätt och agerande står det klart att hela situationen bottnar i frågan om kommunen tillhandahållit skolan tillräckliga resurser med anledning av de merkostnader som A.A. s funktionsnedsättning medförde. Mot den bakgrunden har Runstycket inte visat att skolans agerande helt saknat samband med A.A. s funktionsnedsättning. Runstycket har alltså gjort sig skyldigt till diskriminering.

DO får visst bifall till sin talan

Tingsrätten finner sammanfattningsvis att skolans ifrågasättande av A.A. s lämplighet för ordinarie grundskoleutbildning inte har utgjort diskriminering. Runstycket har dock genom att skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot A.A. och ge honom erforderligt stöd inför skolstarten i årskurs 1 utsatt A.A. , B.A. och C.A. för diskriminering.

Har Runstycket gjort sig skyldigt till diskriminering i form av bristande tillgänglighet?

A.A. har inte varit i skolan under i princip hela årskurs 1, med undantag för fyra dagar vid höstterminens start. Därefter har föräldrarna hållit honom hemma från skolan. Enligt DO beror detta på att Runstycket har underlåtit att vidta skäliga åtgärder för tillgänglighet för att ge A.A. det stöd han behöver på grund av sin funktionsnedsättning och att skolan därmed inte försatt honom i en jämförbar situation med elever utan hans funktionsnedsättning.

Skäliga tillgänglighetsåtgärder

En central fråga när det gäller diskrimineringsformen bristande tillgänglighet är vilka åtgärder som kan krävas för att eliminera eller reducera verkningarna av en funktionsnedsättning, dvs. vad som ligger i begreppet skäliga tillgänglighetsåtgärder. I de flesta fall handlar det om enkla åtgärder för tillgänglighet, men avgörande är omständigheterna i det enskilda fallet. I den utsträckning det finns regler om tillgänglighet bör dessa vara starkt vägledande också för bedömningen av vilka

åtgärder som kan komma i fråga i olika situationer. Vid skälighetsbedömningen ska även verksamhetsutövarens ekonomiska och praktiska förutsättningar beaktas, liksom varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde.

En annan omständighet av betydelse för bedömningen av vilka åtgärder som är skäliga är möjligheterna att förutse behovet och planera åtgärder. Att den verksamhetsansvarige inte har getts möjlighet att planera vilka åtgärder för tillgänglighet som kan vara lämpliga i olika fall kan påverka bedömningen av om denne underlåtit att vidta en skälig åtgärd för att främja tillgänglighet för någon med en viss funktionsnedsättning. En underlåtelse att vidta åtgärder kan bestå både i att inga åtgärder vidtas alls eller att en åtgärd har vidtagits som inte är tillräcklig för att försätta en person med en funktionsnedsättning i en jämförbar situation som en person utan en sådan funktionsnedsättning. I situationer där det finns olika handlingsalternativ som ger liknande resultat för tillgängligheten har den verksamhetsansvarige rätt att välja alternativ (prop. 2013/14:198 s. 64ff.).

I skollagen finns bestämmelser om rätt till särskilt stöd för elever som är i behov av det. Av 3 kap. 6-12 §§ skollagen följer att för en elev i grundskolan ska särskilt stöd ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Skolan ska utreda vilka behov av särskilt stöd en elev har och hur behovet av stöd ska tillgodoses. Ett åtgärdsprogram ska upprättas där bl.a. detta dokumenteras. Dessa bestämmelser ska, vad gäller frågan om skäliga tillgänglighetsåtgärder på utbildningsområdet, vara starkt vägledande när det gäller att avgöra vilken anpassningsåtgärd som kan komma i fråga i ett särskilt fall (prop. 2013/14:198 s. 79f.). Reglerna kring särskilt stöd ger en relativt långtgående rätt till olika typer av stöd, vilket påverkar bedömningen av vilka åtgärder som kan anses skäliga för att göra utbildningen tillgänglig.

Har Runstycket vidtagit skäliga tillgänglighetsåtgärder?
Den centrala frågan i målet är om Runstycket har vidtagit sådana åtgärder för tillgänglighet att A.A. genom anpassningarna har försatts i en jämförbar situation med en elev som inte har hans funktionsnedsättning.

DO har gjort gällande att det förelegat brister dels i fråga om skolans förberedelser inför A.A. s skolstart, dels vid själva skolstarten och som fortlöpt under den tid som A.A. varit inskriven som elev vid Runstycket. Bristerna har enligt DO bestått i att skolan inte vidtagit inskolningsåtgärder eller adekvata förberedelseåtgärder, att stödet varit sammansatt av flertal individer vilket inneburit för många byten för att A.A. skulle klara av en skoldag, att stödpersonerna varit okända personer som saknat kompetens alternativt erfarenhet för att utgöra stöd och trygghet för A.A. , att skolan inte har erbjudit stöd under hela skoldagen samt att skolan inte har erbjudit erforderligt stödmaterial.

Av P.P. uppgifter framgår att för barn med autism är förberedelse, förutsägbarhet och trygghet avgörande. Av utredningen i målet framgår att detta även gäller för A.A. .

Stödet för A.A. har presenterats för föräldrarna dagen före skolstart. Skolan har uppgett att man avvaktade beslutet om tilläggsbelopp innan man bestämde hur stödet till A.A. skulle utformas. Mot bakgrund av det behov av förberedelser och förutsägbarhet som A.A. behöver kan det ifrågasättas om Runstyckets agerande i den delen lever upp till kraven på tillgänglighet. Tingsrätten har funnit att Runstycket utsatt familjen A. för diskriminering genom att skapa osäkerhet kring A.A. s fortsatta skolgång på Runstycket och stödet till honom. En del i det är, som framgår ovan, just att skolan valt att avvakta in i det sista med att informera föräldrarna om åtgärder som har vidtagits.

Det kan dock konstateras att skolan i sig inte var någon ny miljö för A.A. . Han hade gått där i förskoleklass och det är en liten skola. Han kände till skolgården, matsalen och klassrummet och hade även träffat flera av personerna på skolan tidigare. Han skulle fortsätta att gå tillsammans med sina kamrater från förskoleklassen. A.A. s mentor, N.N. hade varit i förskoleklassen en gång i veckan och K.K. som skulle vara en av hans elevassistenter, kände han sedan tidigare liksom skolsköterskan O.O. Behovet av rena inskolningsåtgärder torde därmed inte ha varit så stort jämfört med när A.A. började på Risebergaskolan där allt var helt okänt för honom.

Enligt Å.Å. skulle A.A. ha stöd av en elevassistent under hela skoldagen, vilket även framgår av klasschemat för A.A. , dock med byten för raster och lunchpaus. L.L. som också skulle vara elevassistent till A.A. , har förklarat att hon fick information om A.A. och hans behov på skolans uppstartsdag. Skolan hade anställt I.I. specialpedagog med inriktning mot autism, och hon har berättat att hon hade stödmaterial med sig från sin förra anställning och att skolan hade tillgång till ett digitalt bildstödsprogram. Hon skulle även stödja och handleda bl.a. A.A. s elevassistenter.

Med detta sagt kan det konstateras att det fanns en planering för A.A. s vistelse i skolan och att skolan har vidtagit åtgärder för att se till så att A.A. skulle kunna gå i skolan som andra elever, även om det finns skäl att ifrågasätta tidsperspektivet när det gäller att förbereda A.A. för hans skolstart. Tingsrätten går nu över till att pröva frågan om skolans åtgärder har varit tillräckliga.

Tanken var att stödet till A.A. skulle utvärderas efter två veckor. Men eftersom bara var i skolan i fyra dagar kom man aldrig så långt. Det gör att det är svårt att bedöma i vilken utsträckning skolans åtgärder har varit tillräckliga för att försätta A.A. i en jämförbar situation med elever utan hans funktionsnedsättning.

DO har gjort gällande att anledningen till att A.A. togs ur skolan var att han mådde så dåligt av att vara där på grund av att han inte fick det stöd han behövde. B.A. och C.A. har beskrivit att A.A. reagerade kraftigt de första dagarna i skolan, att han gav uttryck för stor oro och ångest och mådde så dåligt att han inte kunde fortsätta i skolan. Deras uppgifter motsägs av vad N.N. I.I. och L.L. har uppgett. De har samstämmigt berättat om en glad, pigg och nyfiken A.A. under dessa dagar i skolan, att han var glad när han kom till skolan och när han gick hem. Ingen av dem har sett något repetitivt beteende hos A.A. under dagarna i skolan. Enligt N.N. fick A.A. bra kontakt med K.K. och L.L. vilket L.L. har bekräftat. Hon har berättat att A.A. var kärleksfull och kramade henne. I.I. har berättat att hon träffade B.A. när hon lämnade A.A. i hans klassrum på måndagen och att hon då presenterade sig och sa något om att hon hoppades att de skulle kunna ha ett gott samarbete, vilket B.A. bekräftade. N.N. har berättat att hon samma dag, vilket var A.A. s sista dag i skolan, fick ett mejl från B.A. där hon förklarade att hon skulle hämta A.A. tidigare dagen därpå eftersom de skulle till habiliteringen. N.N. har vidare uppgett att B.A. inte framfört någon kritik mot skolan till henne eller sagt att A.A. inte mådde bra. De har alla tre gett uttryck för att de blev mycket förvånade när A.A. inte kom tillbaka till skolan.

Uppgifterna går alltså isär. Det finns inte skäl att sätta den enes uppgifter framför någon annans, särskilt mot bakgrund av den konflikt som fanns mellan skolan och föräldrarna. Det är därmed inte visat att A.A. mådde så dåligt av att vara i skolan att det av den anledningen var befogat att ta honom ur skolan på det sätt som skedde. Inte heller fanns det anledning för skolan att genast ändra de stödåtgärder som satts in. Det innebär i sin tur att det inte är visat att de åtgärder som skolan vidtog var bristfälliga i förhållande till A.A. och hans möjligheter att gå i skolan och att det var på grund av att skolan underlåtit att vidta skäliga tillgänglighetsåtgärder som han inte kunde gå i skolan.

Då det inte är visat att skolans åtgärder vid skolstarten var bristfälliga går det inte heller att säga att skolans förhållningssätt under tiden fram till dess att A.A. bytte skola – att vidhålla de åtgärder och det stöd man hade planerat för A.A. och som inte hade kunnat prövas fullt ut – innebär att han då utsatts för diskriminering i form av bristande tillgänglighet. Att Skolinspektionen haft synpunkter på skolans agerande är en annan sak; syftet med Skolinspektionens beslut är att se till så att eleven kommer tillbaka till skolan. Enligt S.S. gör inte Skolinspektionen bedömningen att en skola har gjort tillräckligt för att få tillbaka en elev till skolan om inte de vidtagna åtgärderna rent faktiskt leder till att eleven kommer tillbaka till skolan. Att Runstycket av den anledningen haft att vidta åtgärder saknar mot bakgrund av tingsrättens bedömning ovan betydelse för frågan om bristande tillgänglighet.

DO:s talan i denna del ogillas

Detta innebär att tingsrätten inte finner att Runstycket har gjort sig skyldigt till diskriminering i form av bristande tillgänglighet. DO:s talan i denna del ska därmed ogillas.

Frågan om den skyddade personkretsen

Den som enligt lagtexten skyddas av förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet är en person som har en funktionsnedsättning, dvs. i det här fallet . DO har gjort gällande att även A.A. s föräldrar tillhör den skyddade personkretsen. Eftersom tingsrätten förklarat att diskriminering i form av bristande tillgänglighet inte har förekommit saknas det i och för sig anledning att ta ställning till frågan om B.A. och C.A. omfattas av den skyddade personkretsen vid denna form av diskriminering. Tingsrätten finner likväl skäl att uttala sig i frågan.

DO har till grund för sin ståndpunkt anfört följande. Diskrimineringslagstiftningen måste utgöra ett ändamålsenligt skydd. Principen om likabehandling ska inte tolkas restriktivt och rätten till rättsmedel ska finnas tillgänglig även för föräldrarna. EU-domstolen har i Coleman-målet (mål C-303/06) kodifierat principen om att reglerna om likabehandling inte ska tolkas restriktivt. Ett ändamålsenligt skydd mot

diskriminering måste även omfatta dem som har anknytning till personer med funktionsnedsättning. Det framgår också av Europadomstolens avgörande Affaire Belli och Arquier-Martinez ./. Schweiz (mål nr 65550/13). B.A. och C.A. har även direkt missgynnats genom att de varit tvungna att hemundervisa A.A. vilket medfört att de fått avstå från att arbeta, vilket strider mot deras rätt till förvärvsarbete och rätt till familjeliv.

I den departementspromemoria (Ds 2010:20) som föregick regeringens proposition *Bristande tillgänglighet som en form av diskriminering* (prop. 2013/14:198) föreslogs att inte bara den som själv har en funktionsnedsättning utan även i vart fall föräldrar med huvudsakligt omhändertagandeansvar för barn med funktionsnedsättning skulle kunna åberopa bestämmelsen om de utsätts för missgynnande effekter av bristande tillgänglighet. I promemorian hänvisades till att EU-domstolen slagit fast att även den som utan att själv ha någon funktionsnedsättning på visst sätt har en nära anknytning till någon som har det är skyddad av diskrimineringsförbudet i arbetslivsdirektivet (direktiv 2000/78/EG). Genom domen i Coleman-målet hade domstolen slagit fast att förbudet mot direkt diskriminering i arbetslivet omfattar missgynnanden inte bara av personer som själva har en funktionsnedsättning utan även personer som missgynnas på grund av att deras barn, vars omvårdnad de huvudsakligen är ansvariga för, har en funktionsnedsättning. I promemorian konstaterades att det dåvarande diskrimineringsförbudet i form av bristande tillgänglighet i arbetslivet och på högskoleområdet implicit var kopplat till förbudet mot direkt diskriminering och att begreppet ”samband med funktionshinder” skulle ha samma betydelse oavsett diskrimineringsform.

I propositionen uttalade emellertid regeringen att den som skyddas av den nya diskrimineringsformen är den som själv har en funktionsnedsättning och att det saknades behov av att även låta andra omfattas av bestämmelsen, t.ex. en förälder till ett barn med funktionsnedsättning. Vidare anfördes att de förbud mot diskriminering som gäller i övrigt på varje samhällsområde fick anses i tillräcklig utsträckning tillgodose det skyddsvärda intresset för denna grupp att inte utsättas för oberättigad

särbehandling (prop. 2013/14:198 s. 62). I kommentaren till diskrimineringslagen anges, med hänvisning till Coleman-målet, att regeringens uttalande kan ifrågasättas med tanke på EU-domstolens dynamiska tolkning av skyddet mot diskriminering som har samband med funktionsnedsättning (Fransson och Stüber, Diskrimineringslagen. En kommentar, Zeteo, kommentaren till 1 kap. 4 § DL).

Diskrimineringsformen bristande tillgänglighet grundas på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som är en del av EU:s rättsordning. Det innebär att de svenska bestämmelserna ska tolkas i ljuset av EU-rätten.

Förbudet mot direkt diskriminering omfattar, förutom den som själv kan åberopa en diskrimineringsgrund, även närstående till den som drabbas. Förbudet mot direkt diskriminering är formulerat så att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation om missgynnandet har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. I Coleman-målet var det mamman till ett barn med funktionsnedsättning som utsattes för *direkt diskriminering* på grund av barnets funktionsnedsättning.

Bestämmelsen om diskriminering i form av bristande tillgänglighet är uppbyggd så att det handlar om effekter av att skäliga åtgärder inte har vidtagits i ett enskilt fall, vilket missgynnar en person med viss funktionsnedsättning. Något direkt orsakssamband mellan diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning och den bristande tillgängligheten krävs inte. Det man ska konstatera är att den bristande tillgängligheten medför att en person missgynnas genom att åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits (Fransson och Stüber, Diskrimineringslagen. En kommentar, Zeteo, kommentaren till 1 kap. 4 § under rubriken *Vad är bristande tillgänglighet?*). I förarbetena uttalas att förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet är självständigt och inte ska kopplas till förbuden mot direkt eller indirekt diskriminering (prop. 2013/14:198 s. 59).

När regeringen gjorde sitt uttalande i propositionen var den medveten om EU-domstolens ställningstagande i Coleman-målet. Det ska också betonas att förbudet mot diskriminering genom bristande tillgänglighet inte är kopplat till förbudet mot direkt diskriminering. Enligt tingsrättens mening finns det inte tillräckliga skäl att frångå lagtexten och förarbetsuttalandet utan lagstiftarens intentioner bör få genomslag. Det innebär att B.A. och C.A. inte ingår i den skyddade personkretsen när det gäller diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

Diskrimineringsersättningen

Tingsrätten har kommit fram till att Runstycket har utsatt A.A. , B.A. och C.A. för direkt diskriminering genom att skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot A.A. och ge honom erforderligt stöd. För det ska Runstycket betala diskrimineringsersättning.

Diskrimineringsersättningen ska bestämmas så att den utgör en rimlig kompensation till den drabbade – utifrån allvaret i överträdelsen – och dessutom bidrar till att på ett effektivt sätt motverka förekomsten av diskriminering i samhället. Ersättningen rymmer alltså två komponenter; upprättelseersättning och preventionspåslag. När det gäller att bestämma en rimlig kompensation för det lidande som kränkningen fört med sig (upprättelseersättning) ska ledning hämtas från den allmänna skadeståndsrätten. Preventionspåslaget, som har karaktär av ett slags straff, ska som utgångspunkt vara lika stort som upprättelseersättningen. När flera personer har diskriminerats genom samma handlande bör preventionspåslagen bestämmas så att summan av dessa står i proportion till överträdelsen. Det innebär att de som har diskriminerats i ett och samma sammanhang får lägre ersättning ju fler de är, men det är en konsekvens av att det rör sig om ett straffskadestånd (se rättsfallet NJA 2014 s. 499 I).

Vad gäller den kränkning som familjen A. har utsatts för ska beaktas att denna pågått under en viss tid. Även syftet med skolans agerande ska vägas in. Kränkningen har bestått i den osäkerhet och oro familjen känt inför vad som skulle hända när

skulle börja första klass. Den har dock inte påverkat A.A. s möjligheter att gå i förskoleklass.

Vid en samlad bedömning anser tingsrätten att ersättningen som Runstycket ska betala som upprättelse för den kränkning som var och en av B.A. C.A. och A.A. har utsatts för ska bestämmas till 15 000 kr. Eftersom det är flera som kränkts genom samma agerande kan preventionspåslaget inte, för att vara proportionerligt, motsvara upprättelseersättningen för var och en av dem. Summan av preventionspåslagen kan skäligen uppskattas till 15 000 kr. Det innebär att den ersättning som Runstycket ska betala till var och en av B.A. C.A. och A.A. ska bestämmas till 20 000 kr.

Rättegångskostnader

Målet har bestått av två delar. Det har varit fråga om dels huruvida A.A. och hans föräldrar har utsatts för direkt diskriminering, dels huruvida de har utsatts för diskriminering i form av bristande tillgänglighet. DO har haft framgång i den del som gäller direkt diskriminering, dock inte helt vad gäller yrkat belopp. Runstycket har vunnit i övriga delar. Det innebär att DO ska ersätta Runstycket för viss del av deras rättegångskostnader. Ersättningen bör enligt tingsrättens mening motsvara två tredjedelar av begärd ersättning, som framstår som skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (TR 02)

Sista dagen för överklagande är den 9 december 2019. Överklagandet ges in till tingsrätten men prövas av Hovrätten över Skåne och Blekinge.

Karin Mårtensson Telde Knut Norrman Maria Anvin

SVERIGES DOMSTOLAR

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutnings-överklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.

2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhand-ling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.

6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Anvisningar för överklagande **TR-02 - Dom i tvistemål** • Producerat av Domstolsverket, Avd. för domstolsutveckling • 2018-11

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Anvisningar för överklagande **TR-02 - Dom i tvistemål** • Producerat av Domstolsverket, Avd. för domstolsutveckling • 2018-11